

1983-1984

Het voordeel van de twijfel

Het nieuwe repertoire van de Vlaamse gezelschappen

In het toneelseizoen '83-'84 wordt er bespaard en bezuinigd. Wordt er met het resterende kleine beetje geld ook nog theater gemaakt? Klaas Tindemans leest u voor uit de programma-brochures.

Een repertoireanalyse is dit niet. Het is een poging om, encyclopedisch en anekdotisch, krachtlijnen te vinden in het repertoire van de Vlaamse gezelschappen, voor het seizoen 1983-84. Dit overzicht is niet wetenschappelijk opgezet, dat is mijn taak niet, en wil integendeel — onder andere — aantonen dat de behoefte aan een wetenschappelijke repertoireanalyse groot is. Vooraf is immers duidelijk geworden dat een toetsing van de accenten in het repertoire van het nieuwe seizoen aan de repertoire- en opvoeringsgeschiedenis van het Vlaamse theater (nog) niet mogelijk is. Daarvoor ontbreekt wetenschappelijk verantwoord studiemateriaal en zelfs de bronnen — op basis waarvan die geschiedenis kan geschreven worden — zijn onvoldoende ontgonnen. Het beschikbare materiaal — het sinds 1966 verschijnende Teaterjaarboek, Alfons Van Impes 'Over toneel' (1978) en Daan Bauwens 'Kan iemand ons vermaken' (1980) — zijn ofwel niet genoeg gesystematiseerd en bovendien onvolledig (Teaterjaarboek), wetenschappelijk van zeer bedenkelijk niveau (Van Impe) of ideologisch eenzijdig (Bauwens). Meer materiaal gebruiken — o.a. tijdschriftartikelen, recensies, archieven van theaters, ... — is binnen dit opzet onbegonnen werk. Het is volstrekt onmogelijk, ook voor een theaterrecensent die ongeveer weet waar hij moet zoeken, over het Vlaamse theater te schrijven in een juist historisch perspectief. Toch een artikel, al was het maar om puur encyclopedisch opvallende breuken (of het ontbreken daarvan) vast te stellen. Deze reserves zijn geen verontschuldiging, wel een aanmoediging om er werk van te maken.

Een aantal gezelschappen ontbreken in dit overzicht: Arena (Gent), Fakkels- en Meirtheater, RVT, EWT, Raamtheater en Bent (Antwerpen), Theater 19, Korrekelder en De Kelk (Brugge). Van hen ontving ik geen repertoireoverzicht voor 1983-84. Maar de bereidheid van de andere gezelschappen om aan dit artikel mee te werken was groot genoeg om dit overzicht representatief te kunnen noemen.

Qua indeling verkies ik de categorieën van het theaterdecreet omdat, zoals zal blijken, de repertoirekeuze vaak afgestemd is op de functie die men, als gezelschap, overeenkomstig dit officiële theaterbestel meent te

moeten vervullen. Een vrij conformistische houding (zeker in de A- en B-categorie) die echter niet zo dwaas is als ze lijkt. Het decreet geeft in zijn hoogste categorieën aanleiding tot een burgerlijk, attitude-bevestigend repertoire, en onze theaters voelen zich daar goed bij. Ook nog dit: hernemingen laat ik buiten beschouwing. De meeste reprises zijn duidelijk commerciële en geen artistieke beslissingen.

NTG, KNS, KVS

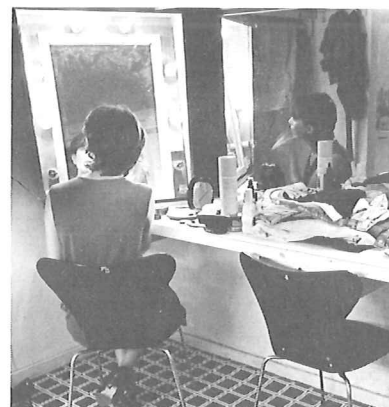
Het NTG is het enige gezelschap dat consequent zijn taak als groot repertoiretheater au sérieux neemt:

Molière (*Le Malade Imaginaire*), Schnitzler (*Reigen*), Tsjechov (*Oom Wanja*), Büchner (*Dantons Tod*) vallen op. Belangrijke teksten, stuk voor stuk, en enkele interessante confrontaties, met name *Oom Wanja*, in een regie van Jean-Pierre De Decker, dat hoe dan ook vergeleken zal worden met Jan Decortès versie, die totaal verschillend zal zijn, en opnieuw Ulrich Greiff met een Büchner, na diens memorabele *Woyzeck*, drie jaar terug. Bedenking: de actualiteitswaarde van schandaalstukken (bij hun creatie alleszins) als *Reigen* en *Mrs. Warren's Profession* (G.B. Shaw) zal nog moeten blijken, en de Theater Heute-invloed (*Reigen*, *Dantons Tod* en vooral Eduardo de Filippos *De kunst van de komedie*) is een beetje te opvallend. Of deze veelzijdigheid dramaturgisch te verantwoorden is, is een open vraag.

Zowel de KNS als de KVS spelen veilig, vanzelfsprekend en risicoloos. Bij de KNS betekent dat de tandem Tillemans-Kohout (*De Speler* naar

Dostojevski), een Antwerpse klucht (*Op Marode* van Jan Christiaens en Anton Peters, naar Nestroy), enkele Russen (*Molière* van Mikail Boelgakov en *De Zelfmoordenaar* van Nikolaj Erdman), maar toch ook twee interessante Vlaamse creaties: *Le Nombriil* van Jean Anouilh en *The American Clock* van Arthur Miller. Bij de KVS slechts twee interessante teksten: Edward Bonds laatste stuk, *Summer*, en het nooit bij ons gespeelde *La folle de Chaillet* van Jean Giraudoux, maar voor de rest, Broadway en Parijse Boulevards (Bernard Miles, Barillet & Grédy). Een repertoire dat nergens kansen biedt tot belangrijke producties, dat angstaanjagend conformistisch is.

MMT, WTA, TIL

Het MMT heeft zijn lessen getrokken uit de mislukte pogingen zich als repertoiretheater te profileren: geen Ibsens of Haïms meer, terug naar het succesvollere sociaal naturalisme. *De Moeder van David S.* van Yvonne Keuls wordt gecreëerd, en ook Walter Van den Broecks *De rekening van het kind* staat op de affiche. Plus de obligate West End: *In en uit* van Derek Benfield. Een elk-wat-wils-repertoire, zowel politiek als artistiek, maar geen megalomanie meer. Hetzelfde geldt min of meer voor WTAntigone Kortrijk, met een repertoire dat van een amateurgezelschap zou kunnen zijn: René Verhezen (*Onder ons*, een Claus-epigoon), Alexej Arbusov (*Romance in Leningrad*) en zowel een Amerikaanse (Neil Simons *Chapter Two*) een Duitse (Hans Gmürs *Lady Pang* (?)) als een Franse komedie (André Roussins *Hélène ou la joie de vivre*). Het begrip spreidingsgezelschap heeft, zoals blijkt, enkel een